

19.04.2021

POL-2021-39080

Ylikomisario Hannu Pietilä

Eduskunnan hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Komission tiedonanto palauttamista ja takaisinottoa koskevan yhteistyön tehostamisesta osana oikeudenmukaista, tuloksellista ja kattavaa EU:n muuttopolitiikkaa.

1 Lausuntopyyntö

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt Poliisihallitukselta asiantuntijaa kuultavaksi hallintovaliokunnan etäkokoukseen sekä kirjallista asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston selvityksestä koskien Komission tiedonantoa palauttamista ja takaisinottoa koskevan yhteistyön tehostamisesta osana oikeudenmukaista, tuloksellista ja kattavaa EU:n muuttoliikepolitiikkaa.

2 Asiantuntijan lausunto

Komission antamassa maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan uudistuksessa painotetaan kokonaisvaltaisten, tasapainoisten, räätälöityjen ja mallempia osapuolia hyödyttävien muuttoliikekumppanuuksien tärkeyttä. Tehokas takaisinotto on merkittävä osa näitä kumppanuuksia, joiden kautta voidaan vastata yhteisiin haasteisiin. Sekä EU:n sisäinen, toimiville ja inhimillisille järjestelyille perustuva palauttamisjärjestelmä, että tehokas takaisinottoyhteistyö kumppanimaiden kanssa ovat keskeinen osa EU:n kokonaisvaltaista ja uskottavaa maahanmuuttopolitiikkaa.

EU:n palauttamispolitiikan tehostaminen on välttämätöntä osana kokonaisvaltaista lähestymistapaa muuttoliikkeeseen. Kannustimien hyödyntäminen takaisinottoyhteistyössä koordinaatiomekanismin avulla on kannatettavaa. Palautusten edistämiseksi käytettävää vipuvaikutuksen hyödyntämistä mm. viisumien alalla voidaan pitää hyvänä keinona. Sitä, että komissio arvioi säännöllisesti kolmansien maiden takaisinottoyhteistyötä ja että arviointien pohjalta luodaan jäsenelty tapa tarkastella takaisinottoyhteistyötä, voidaan pitää hyvänä.

Tiedonannossa mainittu vapaaehtoisen paluun ensisijaisuus palauttamisessa on tärkeä huomio ja siihen tulee kaikin keinoin prosessin kaikissa vaiheissa pyrkiä.

Tiedonannossa on todettu, että tehokas takaisinottoyhteistyö edellyttää kumppanimaalta kapasiteettia ja sitoutumista luvattomasti oleskelevien henkilöiden takaisinottoon. Haasteita voi ilmetä esimerkiksi, kun kolmanelta maalta pyydetään takaisinoton hyväksyntää, palaajan tunnistamista tai asiakirjojen myöntämistä. Palauttamisprosessien kannalta on keskeistä, että kumppanimaiden toimet näissä kohdissa ovat laadukkaita, tehokkaita

ja oikea-aikaisia, koska pitkäkestoinen prosessi johtaa korkeisiin kustannuksiin jäsenvaltioille sekä palaa-ajan katoamiseen ja turhautumiseen. Tiedonannossa todetaan, että tiettyjen maiden kieltäytyminen muiden kuin vapaaehtoisesti palaavien hyväksynnästä on huolestuttavaa. Palauttamisprosessien toimivuuteen vaikuttavat myös kumppaneiden kieltäytyminen tilauslentojen hyväksymisestä tai erityisten ehtojen asettaminen hyväksyttävälle palauttamisoperaatioille. Toimiva käytännön yhteistyö palauttamisessa kolmansien maiden viranomaisien kanssa on ensiarvoisen tärkeää.

EU:n yhteinen palauttamisjärjestelmä edellyttää komission mukaan selkeitä sääntöjä ja menettelyjä, jotka ovat sekä tehokkaita että turvaavat perusoikeuksien kunnioittamisen. Tiedonannon mukaan toimeenpanon seuranta tukisi Schengenin arviointimekanismin vahvistaminen. Frontexin operatiivisen tason tuella sekä uudella palauttamisasioiden koordinaattorilla ja korkean tason palauttamisverkostolla on myös keskeinen rooli. Frontexilla on jo nyt merkittävä rooli palauttamisessa ja sen roolin voidaan olettaa vahvistuvan edelleen.

Tiedonannossa todetaan, että takaisinottosopimukset ja -järjestelyt johtavat parempaan, jäsentyneempään ja ennakoitavampaan yhteistyöhön, kun niiden täytäntöönpanoa seurataan nimetyissä komiteoissa ja työryhmissä tulosten varmistamiseksi. Näin ollen takaisinottoyhteistyön arvioinnin pohjalta voitaisiin käydä keskustelua niiden maiden tunnistamisesta, joiden kanssa tulisi jatkossa pyrkiä solmimaan takaisinottoa koskeva sopimus tai järjestely. Keskustelua liittyen takaisinottoon kolmansien maiden kanssa ja pyrkimystä toimivien takaisinottosopimusten ja -järjestelyiden sopimiseen voidaan pitää kannatettavana.

Komissio toteaa tiedonannossaan, että viisumisäännösten 25a artiklan edellyttämä kolmansien maiden kanssa tehtävän takaisinottoyhteistyön arvioinnin perusteella maat jakautuvat kolmeen ryhmään: lähes kolmasosalla maista yhteistyö sujuu hyvin useimpien jäsenvaltioiden kanssa, lähes kolmasosan kohdalla parannuksia tarvitaan suhteessa joihinkin jäsenvaltioihin ja reilun kolmasosan yhteistyötä on parannettava suurimman osan jäsenvaltioista kanssa. Arviointi voi johtaa viisumisäännösten mukaisten viisumipoliittisten toimenpiteiden käyttämiseen. Tätä palautusten edistämiseksi käytettävää vipuvaikutuksen hyödyntämistä mm. viisumien alalla voidaan pitää kannatettavana keinona

Jakelu

Eduskunnan hallintovaliokunta, HaV@eduskunta.fi

Tiedoksi

Poliisiylijohtaja Seppo Kolehmainen
Poliisijohtaja Sanna Heikinheimo
Poliisiylitarkastaja Karl Linderborg
Poliisiylitarkastaja Vesa Pihajoki
Poliisitarkastaja Mia Poutanen
Poliisitarkastaja Ari Jokinen
Poliisihallitus, Esikunta
Sisäministeriö, poliisiosasto